

UVODNIK

Iako je savremena italijanska književnica koja objavljuje pod pseudonimom Elena Ferante (Elena Ferrante) najpoznatija kao autorka četvorotomnog romana *Moja genijalna prijateljica*, poznatog i kao *Napuljska tetralogija*, njen dosadašnji opus čine još tri romana, knjiga za djecu i zbirka eseja. Do sada su o njenom djelu objavljeni pojedinačni akademski eseji, kao i zbornik radova *The Works of Elena Ferrante: Reconfiguring the Margins*. Akademsko interesovanje za rad ove autorke podudara se i sa sve većom popularnošću njenih knjiga, posebno tzv. *Napuljske tetralogije*, među širom publikom.

Cilj ovog temata je da odgovori na naizgled jednostavno pitanje, koje se uvijek pokreće kada je riječ o djelu Elene Ferante – da li je ono feminističko? Šta se podrazumijeva pod feminističkim i na koji se njegov aspekt usmjerava analiza razlikovaće se u zavisnosti od pristupa koji je svaka od autorki tekstova u ovom tematu odabrala, ali svi oni u obzir uzimaju dva nivoa. Prvi se tiče *tema* koje Ferante obrađuje, a drugi *načina* na koji su one predstavljene. Pukotine koje nastaju između teme i njene obrade, ženskih priča i ženskog pripovjednog glasa, tačke su u kojima interpretacija djela Elene Ferante nailazi na otpor umjetničkog teksta.

Temat otvara tekst Nađe Bobičić u kojem se analiziraju prva tri romana Elene Ferante (*L'amore molesto*, *I giorni dell'abbandono* i *La figlia oscura*). Središnja nit koja povezuje sva tri romana jeste propitivanje odnosa između ćerki i majki. Taj se odnos u prvom romanu zasniva na prostom paru majka : ćerka, kako bi se do trećeg romana razvio u mrežu ženskih odnosa u kojoj se prelamaju dva matrilinarna niza. Osim tematske srodnosti, i u tim romanima, kao i u *Napuljskoj tetralogiji*, autorka dosljedno glas daje pripovjedačicama.

I za drugi tekst u tematu, koji je napisala Irena Jovanović, važna je tema odnosa majke i ćerke, jer je u njegovom primarnom fokusu analiza motiva lutke u trećem romanu Elene Ferante *La figlia oscura*, kao i u njenoj knjizi za djecu *La spiaggia di notte* i u *Napuljskoj tetralogiji*. Koristeći se teorijama razvijanim u periodu tzv. drugog talasa feminizma, autorka analizira

subverzivni potencijal ovih literarnih figura. U osnovi ove interpretacije jeste propitivanje granica do kojih se motivom lutke otvaraju mogućnosti subverzivnosti u prikazu horizontalnih međuženskih odnosa.

Poetika Elene Ferante, odnosno pripovjedne strategije u *Napuljskoj tetralogiji*, tema su i narednog teksta, čija je autorka Jelena Lalatović. Metod koji se ovde koristi jeste feministička naratologija, shvaćena kao pristup koji povezuje strukturalističku analizu s jedne strane i ginokritiku sa druge, kako bi se time posebno uspostavila veza između političkih i poetičkih aspekata analiziranog teksta. Namjera teksta je da, osim analize romana, sučeli različite pristupe kako bi se ispitale i njihove mogućnosti i granice. Drugim riječima, tekst teži da uzdrma jedno od ključnih stanovišta većine dosadašnjih feminističkih poetika koje se zasnivaju na tezi da je dovoljno da *žena ispiše ženu*.

Razlaganje strogo shvaćenih rodni i seksualnih identiteta, uz pomjeranje granica ka onome što je kvir, tema je posljednjeg teksta u tematu, u kome Dara Šljukić čita *Napuljsku tetralogiju* iz ugla kvir teorije. Riječ je o pristupu koji nije primijenjen u dosadašnjoj akademskoj literaturi o Eleni Ferante, ali koji je u skladu sa njenom autopoetikom, zasnovanom na konceptu *frantumaglia*, koji podrazumijeva prelivanje granica, destabilizovanje opozicija poznatog i nepoznatog, stroge forme i razlivenosti, lucidnosti i mentalne nestabilnosti i dr., i takođe se i sâm opire definisanju. Važno je istaći kako u ovoj interpretaciji kvir nije samo sveden na kišobran termin za LGBTTIA+ identitete, već se posmatra i na strukturnom nivou.

Nada Bobičić